

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, főbejárattól balra az udvarban. — Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 357.

ELŐFIZETÉS: Helyben: 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 óra 1 frt. — Vidéken: 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 óra 1 frt 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petty sor egyszer 10 kr, minden következónél 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyiltér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Az első évforduló.

Arad, szeptember 30.

(=) Az állami anyakönyvek és a kötelező polgári házasság rendszere a holnapi nappal szerencsésen megérte Magyarországon pályafutásának első évfordulóját. Van-e jó barát, aki téltene még? Van-e ellenség, aki hinne még bukásában?

Magyarország újabb életének politikai, jogi és társadalmi fejlődésében korszakos jelentőségű évforduló nap ez. A szabadelvű és me fényes napja virradt fel 1895. október hó első napján. Politikailag nagy jelentőségű, mert a magyar nemzeti állam hatalmát tette a nemzeti-ségi alapokon nyugvó felekezeti széttagoltság helyébe. A magyar állam és nemzet nyelvét, czimerét, jelvényét széthelyezte az állam minden részébe, a magyar állam és nemzet hatósági közegét oda állította a magyar haza területén ringó minden bölcső és a magyar haza területén bezáruló minden koporsó mellé és annak közreműködéséhez kötötte az élet legényegesebb tényét, a családalapítást.

Nem csekélyebb jelentőségűek ezek az inlézmények a jogi élet terén. A személyiségi állapotok közhitei nyilvántartása és tanúsítása minden egyén cs'ádi és öröklési jogi viszonyaira elsőrendű fontossággal bír, a házassági jog rendezése pedig az egymással versenyző különböző egyház jogok rendszertelen zürzavarából nyújt biztos és szabatos kibontakozást.

Hát még társadalmi, nagy jelentősége az új rendnek! Csakhogy leomlottak végre azok az áthághatatlan falak, me-

lyek vallásuk szerint külön kasztokká tagolták az állam polgárait és megszűnt alapoka annak a hátrányos társadalmi fejlődésnek, melyet a kultusz diszparitász házassági akadályai növelt nagyra!

A tiszta szabadelvűség minden igazi barátjának ünnep napja a holnapi évforduló, mert az új intézményekben az emberi haladás és a nemzeti megizmosodás egy-egy hatalmas, fejlesztő erejét kötöttük le állami és társadalmi berendezésünk keretébe.

Az egyházpolitikai reformok sikere attól függött kivált, hogy mikép fognak megfelelni tisztöknek és a reájuk ruházott feladatoknak azok a közegek, kikre az állami anyakönyveket bízták? De függött a siker általában a törvények helyes végrehajtásától.

A törvényalkotással egyenerejű feladat a törvény végrehajtása, mert a mily fontos az, hogy a törvények — az állam írott akarata — szabatosak és az élet viszonyaihoz illők legyenek, éppen oly lényeges a törvény holt betűinek a végrehajtás során azt a tartalmat adni meg, melyet a törvényalkotó abba belefoglalni akart.

All ez kivált a szervezeti törvényekre nézve, minők az egyházpolitikai törvények is. Mert az oly törvények, melyek csupán anyagi rendelkezést tartalmaznak, a végrehajtásban különös nehézséggel nem járnak. Am azok a törvények, melyek új közhatalmi funkciókat teremtenek s ehhez egészen új szervezet felállítását is fűzik, próbára teszik a legerősebb államférfiúi tehetséget is és végrehajtásuk a legnehezebb kormányzati feladatok közé

tartozik. Az ilyen törvények és intézmények egész hitele, minden értéke, a végrehajtás sikerétől függ.

Az állami anyakönyvekről szóló törvény szervezeti törvény volt. Az anyagi rendelkezések mellett ugyanis a törvény az állami anyakönyvek vezetésére külföldi apparatust állított fel. Nos tehát, ezt kellett a végrehajtás folyamán az életben úgy megteremteni, hogy az állami anyakönyvek intézménye tekintélyre tegyen szert, az annak jószágába vetett bizalom köztudattá váljék s a társadalom tényleg belássa és átérezze azt, hogy ez az intézmény, mely a parlamentnek annyi nehéz harcába került, helyes, a szükségleteket kielégítő intézmény, mely a honpolgárok egyéni érdekeit hathatósan előmozdítja.

Ha Magyarország jelenlegi kormányának az volna az egyetlen hasznos cselekedete, hogy lefektette az új intézménynek biztos alapjait és ez által eszközt nyújtott az áldatlan vallási viszályok felidézőinek erőszak nélkül való lefegyverzésére — ha, mondom, egyebet sem tett volna ez a mostani kormány, akkor is megérdemelné, hogy nagyobb elismeréssel szóljanak róla és cselekedeteiről, semmint ezt a mandatumért, Pozsonytól Temesvárig egyvégben házaló ellenzéki apostolok teszik.

Magyarország jelenlegi kormányának igenis sikerült az annyi aggodalmak és csunya pártoskodások között megszületett, új intézményt úgy vezetni át az életbe, hogy a jószágába vetett bizalom köztudattá vált és a társadalom valóban belátta és átérezte, hogy ez a rendszer helyes, a szükségleteket kielégítő intézmény,

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Sarolta esküvője.

Írta: Szomaházy István.

Még alig van reggel három óra, amikor a földszinti konyhák lámpáit felgyújtják. A kastély fehér függönyei még mélyen le vannak bocsátva. A kukták álmosan bóbiskolnak a szűrkületben, a szakácsnők, a konyhaleányok lármásan ébrednek, mint a tyukok. Három óra alig múlt el néhány perccsel, mikor Dominique ur, a főszakács is megjelenik a küszöbön, csillogó, gyöngyszínű csilinderében. Az érdemes férfi, dacára a finom cognacoknak, még mindig nincs egészen ébren. Tétovázva, összehuzott szemekkel néz körül, mert Dominique urat ebben az órában még nem igen látta közönséges halandó. Dominique ur tizkor ébred és tizenegy felé jelenik meg rendezen a konyhák körül.

De háromkor, mikor a kakasok is nyugtázkodva fordulnak a másik oldalukra? Mióta Normandiából, hol Trezoriéres hercegnél kukátkodott, elkerült, alig látta ő a hajnali nap-sugárt. De Dominique ur itt van és kissé szenderegve ölti magára a piquet-kabátot és a fehér sikkát. A konyhafűk fölgyújtják a tüzeket és a nagy sárga karikák alatt csakhamar vigan lobognak az életre keltett lángok.

Egy órakor lesz az esküvő a falusi tem-

plomban és Sarolta kisasszonyt nagybátyja, a csimzetes püspök fogja megáldani. A kastély tele van vendégekkel. A püspök csak a reggeli órákban érkezik meg, de a vőlegény már tegnap óta itt mulat. Vele jött a megye egész tisztikara, mindannyi ott akar lenni a szeretett főispán lakodalmán. A megyei huszárok meggyiszínű ruhákat csomagoltak ki az esti órákban, a vendégszobában csillogott a díszes kardok aranymarkolata. A szép vendégasszonyok szobalányai sürögtek az üveges folyosókon, az idegen inasok hamarosan barátságot kötöttek a házbeli szolgálókkal. Ejféltánig, amikor a háziur öcsöje a triezsi gyorsvonattal megérkezett, nem volt egy csöndes perc az egész kastély környékén. Hajnaltájt fektüdtek le és háromkor ime, fölgyuladtak megint a földszintes konyhaszárny lámpái.

A nagy lakomához minden elkészült már, ugyszólván az utolsó simítások vártak csak a Dominique ur kezére. A kastély jégverme heteken át ontotta a zöldes jégkooskákat, a postás kétszer trombitált napjában a konyha előtt. Bécs, Budapest és Triest szűnet nélkül liferálták a halakat, a csemegéket az üvegházak és exotikus égálgak zamatos gyümölcsöket. Gothikus parfaitemplomok hültek a fagyos kamarában, tropikus fák csüggesztették le hidegen zöld fagyalt levelüket. Es amíg János, az ingujra vetkőzött pinözemes-ter, sürögve járt-kelt a földalatti kincses-tár léposóin, a konyhákban sietve kopasztották a

sárga husn fűzőket, a kövér kappanokat, itt-ott nehéz vörös bort öntöttek a sárgaréz kondérokba. Míg a konyhaleányok vihogva vágták a zöldseget, hámosták a burgonyát, tisztogatták a karfiolt, a gesztenyét, a málnát, az epreket: Dominique ur egy művész nyugtalanságával járt tűzhelyről-tűzhelyre, hogy a lakomára feladandó fényes költemény (mert ez a menu igazi költemény volt) egyes strofáit még egyszer utoljára átnézze, átkorrigálja.

Eppen a chianti-bort kóstolta meg, melylyel egy újonnan feltalált mártásnak akart különös ízt adni, mikor halkan nyílt ki a honyha udvari ajtaja. Dominique ur feltolta homlokán fehér sikkját, mert a látvány csodálatos volt. Az udvar hajnali szűrkületéből egy pongyola reggeli ruha lépett be a sárga lámpavilágba s a szakács bámulva ismerte föl Sarolta kisasszonyt, a ki egy kevésse fáradtan, mosolyogva intett neki tódvözletet.

— Jó reggelt Dominique ur, szólt, — persze esodálkozok, hogy itt lát... A menyasszonynak nem itt a helye... De ájféli óta nem hunytam be a szememet s tovább nem tudtam volna ágyban maradni... Fölkeltem hát, hogy magával beszélgessek néhány szót.

— Istenem, méltóságos kisasszony, — felelt Dominique ur zavartan, — alig tudok helyet mutatni az atelier-mben... Mi persze nem számítunk ilyen kitűnő vendégre... Ma, a lakodalmi napján, — igazán nagyszertű megtiszteltetés...

A war

... gva is, melylye... mb oriat-
... pviselve van a
Mert tegyük fel, apjától kezdve
... a feleségük külömben is ki-
... működési köre is új feladatokkal
gazdagodott, mert az állami anyakönyvek
vezetése és a polgári házasságkötés körül
való eljárás kizárólag közigazgatási funk-
ciókká lőnek. — És ime, a magyar köz-
igazgatásnak ismét tere nyílt, hogy meg-
mutassa, mire képes. Az oly sokszor
ócsárolt közigazgatás ez alkalommal is
kiállotta a tűzpróbát és megszégyenítette
azokat, kik utógondolat nélkül hajlandók
voltak nem egyszer elhirtelenkedett itéle-
tet mondani felőle.

Hiába itt minden szóbeszéd és gán-
csoskodás: az állami anyakönyvek és a
kötelező polgári házasság első esztendeje
letűnt s ime, csodák csodája: él ma-
gyar, áll Buda még! Hát csakugyan ne
fordult volna ki sarkából a föld? Hát
csakugyan élünk még? Születnek, halnak
és házasodnak az emberek a magyar ál-
lam anyakönyvei szerint is?

Bizony nagy változása ez az időknek.
Az interkonfessionális viszonyok új jogi
rendje, a családi élet alapintézményének,
a házasságnak egységes és az egyenlőség
elveinek megfelelő szabályozása, a status
jogok biztos alapon való rendezése, mind-
ez immár nem pusztán remény többé, de
nem is csak írott törvény, hanem meg-
testesült valóság, melynek áldásait Ma-
gyarország minden polgára élvezi.

A szabadelvű eszme fényes napja ke-
resztül tört a nehéz aggodalmak sötétsé-
gén és tisztán, ragyogva világítja be a
második ezredév messze határait.

A képviselőház mai ülése déli 12 órákor
kezdődik ugyan, mindazáltal egyike lesz a
legérdekezebbeknek. Ez ülésen fogja ugyanis
tudvalevőleg a nemzeti párt és a függetlenségi
és 48-as párt Ugron-osztrák csoportja meginterpel-
lálni a kormányt a ház feloszlatására vonatko-
zólag. Lesz azonban az ülésen egy más inter-
pelláció is, még pedig a Vaskapu megnyitása
ünnepségeinek olyatén rendezése miatt, mely
az ünnepségek nemzeti jellegét a Magyaror-
szág állami önállóságát teljesen háttérbe szo-
ritotta. A nemzeti párt részéről minden való-
színűség szerint a pponyi gróf nyújt be az
ügyben interpellációt s interpellálni fog a
függetlenségi és 48-as Ugron párt is.

Dominique imádkozta Sarolta kisasszonyt,
hiszen ugye szólna az ő kedvéért vállalt hiva-
talt a kastélyban. Tudvalevő, hogy Dominique
ur a ferenczrendi-barátokhoz került a püspök
halála után, de itt egy nap komoly konfliktus-
tuba keveredett a gvardiánnal, egy legendás
unokanővér miatt... Kibékültek, de a szakács
később mégis ott hagyta a barátokat, s
a kolostor mély gyászába merült... A báró
(a kastély ura) kedvező ajánlatot tett neki, de
mikor kiderült, hogy a báróné gyomorbeteg,
Dominique hallani sem akart a szerződés felől.
Ekkor Sarolta is megszólalt, aki mindaddig
hallgatva ült a kis szalonban:

— Edes Dominique ur, szólott csak nem
fog kosarat adni a mamának? Biztosítom, se-
holsem fogják úgy méltányolni a művészetét,
mint ahogy mi tesszük.

A szakács habozva nézett a baronesse
szemébe és szolgálatkészen meghajolt.

— Istenem — szólott, — hát ki tudna el-
lenállani az ilyen kérdésnek? Kérem a szerző-
dést, hadd írjam alá.

Ezóta itt volt és Sarolta a kedvencei
közé tartozott. De a maga részéről is nagy
méltánnyal bánt a szakácsoscal. Amikor fia,
aki orvosnövendék volt Budapesten, a nyári
hónapokban hazatért, Sarolta mindig együtt
osavargott vele a parkban, a falu házi közt.

Pompás barátságban voltak, amíg a bá-
ronő jegygyűrűt nem húzott az ujjára s völe-

Lukács László pénzügyminiszter hosszasan
értekezett tegnap osztrák kollegájával, Bi-
linaki lovaggal. A jövő hét folyamán Bécs-
ben folytatják a monarchia két államának pénzü-
gyminiszterei tanácskozásait a megoldásra-
váró közgazdasági kiegyezési bankügyi kérdé-
sekről, amelyekre nézve eddig létrejött meg-
állapodásokat tisztelesen ismertetni szándékozik
az osztrák pénzügyminiszter is legközelebb
megtartandó budget-expozéjában. Bilinski
miniszter tegnap este Budapestről visszautazott
Bécsbe.

Üzenet Bécsbe.

Arad, szeptember 30.

Az osztrák kvótabizottság érvelni nem
tudván a magyar országos bizottságnak Falk
Miksa tollából kikerült válaszára, megkötötte
magát és egyszerűen makacsodik. Köti ma-
gát ahhoz, hogy Magyarország fizessen többet.
Akármilyen kicsinyes az osztrákoknak ez
az eljárása, a magyar bizottság az ügy fon-
tosságáért nagy tudással szerkesztette meg
ismert üzenetét Bécsbe. Ez is Falk kipróbált
tollából való, kitűnő, megsemmisítő követke-
zetességű logikájában és finoman, de élesen
metsző gunyjában.

Közjogi fejtegetéssel kezdi a kvóta ter-
mészetéről s azután statisztikai adatokkal pár-
huzamot von Ausztria és Magyarország te-
herviselési képessége között. Hosszasan tár-
gyalja a határörvidéki precipuum kérdését,
azután összehasonlítja a két ország különböző
adónemeit s nyomban rá a két állam közötti
áruforgalmat s mindezekből kikövetkezteti,
hogy a helyes arány a mostani kvótán alul
marad. Ha az osztrák bizottság nem fogadta
el a magyar javaslatot, tett volna más indit-
ványt a kvóta kizárására nézve, de a nép-
szám elfogadhatatlan kulcs.

Igaz, hogy a kvóta megváltoztatható, de
hiszen a kiegyezést is megváltoztathatja a
törvényhozás, a mit a közjogi oppozíció ná-
lunk és Ausztriában követel. A kiegyezési
törvény revíziójának kérdése nem tartozik a
kvótabizottsághoz, azt ne vonja a tárgyalá-
sokba az osztrák bizottság. Ha nem sikerül
az egyetértés, mindenik fél tegyen jelentést
országgyűlésének. A magyar kvótabizottság,
föntartván régi határozatát a kvóta föleme-
lése ellen, az osztrák bizottságot a két bi-
zottság közötti szóbeli érintkezésre hívja föl,
ha es ily tárgyalásokba boosátkozni hajlandó
lenne.

Ez a munkálat gondolatának a mene-
te és tartalma. A nevezetes okmány, mely

genye társaságában nem járt kelt a park fe-
hér utjain.

Sarolta csendesen nézte végig a Domi-
nique ur munkáját, később szót váltott a kuk-
tákkal, konyhaleányokkal, a szakácsnékkal.
A chiantiból hörpöntött egy kortyot, a bur-
gundi levelet megkostolta. Mikor a szakács
a fagyasztó kamarát megmutatta neki, hirtelen
megkérdezte tőle:

— Hol van a fia, Dominique ur?

A szakács visszafordult a parfait-temp-
lom mellől.

— Az este elutazott, — szólott, — valami
piktor barátjához ment, a gömöri hegyek közé.
Szerettem volna itt tartani az esküvőre, de
nem lehetett...

Visszatértek a konyhába, de Sarolta álma-
dozva nézett ki az ablakon.

— Nézze, — szólott, — a hold milyen
esztűsfátyolt a park fái fölél... Gyönyörű
lehet most a tó mellett. Azt hiszem, végigjá-
rom még egyszer az angol-kertet, úgy sem
lesz benne több módalom.

Köszönt és befordult a park rácsos kapu-
ján. Dominique ur utána nézett egy pillana-
tig és szívében valami érthetetlen elfogódást
érezett.

Maga sem tudta, mi az, de szinte önkény-
telen háraszolt a kuktáknak:

— Csak dolgozzatok, fiúk. Félóra múlva
itt leszek.

Maga is elindult a park felé, melynek fái

Falk Miksa és Széll Kálmán nevével
van jegyezve, a következő brillans sorokkal
végződik:

Nagybecsű átirata végén a t. osztrák bi-
zottság emlékeztet arra, hogy „az osztrák tar-
tományok az őszmonarchia fentartásáért min-
denkor a legnagyobb áldozatokat hozták, me-
lyek Magyarországnak is előnyére váltak”, és
— teszi hozzá — „ha Magyarország ma két-
ségtelenül jogosult büszkeséggel üli meg ez-
redévi állami fennállásának ünnepe, ehhez
osztrák vagon és vér nem csekély mértékben
járult hozzá.” A magyar országos bizottság
nem ismeri és nem is kutatja azokat az ok-
kat, melyek szükségesnek, vagy akárosak op-
portunusnak tüntették fel a t. osztrák bizott-
ság előtt, hogy a kvóta kérdésért Magyarország
millenniumával kapcsolatba hozza, hanem szo-
ritkozik ama történelmi tény konstatálására,
hogy valahányszor a monarchia küllenséggel ál-
tal megámadtatott, az osztrák tartományok
igenis annak védelmére keltek, hanem ugyan-
ezt tette törvényben vállalt kötelessége sze-
rint Magyarország is, melynek hozzájárulása
nem egyszer döntő volt a monarchia sorsára
nézve. De a mit Magyarország ez idő szerint
a t. osztrák bizottság részéről is jogosultnak
mondott büszkeséggel megünnepel, az nem
egyedül és nem is első sorban ama tény, hogy
az ország ma ezer év után még fennáll, ha-
nem az, hogy nemcsak geográfiai fogalom,
vagy mint az osztrák monarchia provinciája
áll fenn, hanem mint törvényes ön-
állósággal bíró alkotmányos
szabad állam; ezt pedig egyes egyedül
annak a szívós kitartásnak és határt nem ismerő
áldozatkészségnek köszönheti, melylyel a
magyar nemzet törvényes önállóságát és alkot-
mányos szabadságát századokon át bárki elle-
nében is megvédte — megvédte nemcsak erkölcsi
fegyverekkel, hanem nem egyszer hosz-
szú és véres küzdelmekben is. Hogy pedig tör-
vényeserkül önállóságának és alkotmányos sza-
badságának megvédésére folytatott e küzdel-
meiben, melyeknek eredményeit ma élvezi és
ünnepli, a magyar nemzet valamikor az osz-
trák tartományoknak akár csak erkölcsi támo-
gatásával — anyagiról nem is szólva — dicse-
kedhetett volna, erre vajmi nehéz volna a tör-
ténelemben akárosak egyetlen egy példát föl-
mutatni.

Mindezek után a magyar országos bizott-
ság nem látván megrendítve, sem aránylag
jobb által pótolva azt az alapot, melyen a
maga számításait tette, egyike sem lé-
vén megosáfolva azoknak az ér-
veleknek és adatoknak, a miket
a magyarországi kvóta föleme-
lése ellen fölhozott, a bizottságok
közti tárgyalások eddigi eredményét a maga
részéről csak abban foglalhatja össze, hogy a
magyarországi kvóta föleme-
lést indokoltnak nem tartja
és habár távol van attól, hogy Ausztriától az
igazság mértékén tulmenő engedményt, vagy

osvilogtak az ezüstös fátoly alatt. Még nem
volt reggel, de távolról, kelet felé halvány vio-
laságba olvadt már az ég átláthatatlan homá-
lya. A fehér uton maga előtt látta a leány kar-
csu alakját, mely sietve, szinte futó lépésekben
tűnt el a fák kanyarulatai közt. Dominique
urnak néha fáradtságba került, de azért gyorsan,
lélekzet nélkül követte. Majdnem félelmes
volt ez a hajssa az óriás fák között, melyeken
még nem hatolt át az aranyos hajnal.

Csak a gyalogut csillogó ezüstszalagja ka-
nyargott át a homályon, melyben már megszól-
alt itt ott a vörösbegyek, tengeliczek fűtje.
A kertészházban már a lámpa égett, de Domi-
nique szaladva ment el az alacsony házikó
mögött.

A platánok mögött idelátszott a tó, mely-
ben mozdulatlan fehérségükben aludtak a hoz-
szunyaku hattyúk. Sarolta föléstet a kis japá-
ni hidra s karjait kinyújtotta. Olyan volt itt,
mint egy szépséges pogány istenasszony, de
Dominique rémülten sikoltott:

— Szent Isten, mit cselekszik a báróné?

Késő volt: a víz nagyot csobbant és a kis
reggeli ruhát elnyelték a hullámok. A szakács
lihegve dobta le sípkáját s a következő perc-
ben a vízben volt. Dominique a délfraancia
tengerparton született s kitűnő uszó volt. Ot
peroznyi vergődés után partra hozta Saroltát,
kinek fehér ruháját lágyan nyaldosta körül a
sima, világos zöld moszat...

A leány behunyta a szemét, de a szakács

áldozatot kívánjon, de nem talál okot arra, hogy első üzenetében elfoglalt álláspontjától és abból folyó indítványától eltérjen.

Ha mindamellott a t. osztrák bizottság úgy vélekednék, hogy a két bizottság közötti szóbeli érintkezés útján a fennförgő nézeteltérés kiegyenlíthető, és hogy ezen az uton a magyar részről is őszintén és melegen óhajtott ózél, a két bizottság közötti egyetértés helyreállítása elérhető vagy legalább megközelíthető volna, a magyar országos bizottság tekintetben mindenkor a legnagyobb készséggel fog a t. osztrák bizottság rendelkezésére állani.

A király Romániában.

— Lapaszemle. —

A román sajtó egyhangulag szívélyesen üdvözli Ferenc József császárt és királyt, a kinek látogatását nagyjelentőségűnek és Romániára nézve szerencséhezórnak mondja.

A félhivatalos *Voina Nationale*, *Imperator salve* című cikkében a következőket mondja:

„A hatalmas uralkodó látogatása, melynek politikai jelentőségét senki sem tagadhatja, megörvendeztet és megtisztel bennünket. Ez a látogatás egyidejűleg bizonyítja fejlődését államunknak, mely bizalommal tekinthet a jövőbe és bizalmat gerjeszthet másokban. Ferenc József azt a meggyőződést fogja tőlünk magával vinni, hogy politikai pártjaink között döntő pillanatokban minden viszály megszűnik és hogy Románia vitéz hadseregére, mint szilárd alapra támaszkodhatik.“

A nemzeti liberális *Gazeta* konstatálja, hogy Ferenc József látogatása emlékeztet tőnt képez Románia politikai jelentőségének történetében. Ez a látogatás — mondja a lap — bizonyítja azt a nagyrabecsülést, melyet felséges vendégünk Románia és a román király iránt táplál és tanujelét adja annak a kiváló helynek, melyet Európában elfoglalunk. Mi a Balkánon jelentékeny szerepet játszó ország. A hatalmas, békeszerető fejedelem látogatása által bizonyítja, hogy Európa mily nagy bizalmat helyez misszióinkba.

A konzervatív *Indépendance Roumaine* így ír:

„A román nemzet Ferenc József felséges személyében nemcsak a hatalmas uralkodót ünnepli, a ki bennünket látogatása által megtisztel, hanem üdvözli benne a Balkán nének szabad fejlődésének állandó és őszinte barátját és a nagy szomszédos állam dicsőséges fejét, a ki a román állammal szemben mindig jóakaratot tanúsított.“

A konzervatív *Timpu*l konstatálja, hogy Ferenc József látogatása Románia külön-

nemsokára hozott egy üveg pálinkát a kertészházából. Nehény cseppet a Sarolta fogsi közé öntött s halántékát megdörzsölte. Ekkor a leány felnyitotta szemét s végtelen szeretettel susogta, mintha álmodnék:

— Dominique édes Dominique

Az öreg szakács, aki valaha kőrossz volt a francia hadseregben, ellágyulva dörögte:

— Szegény kis madaram

A leány később egészen magához tért. Mikor Dominique szemrehányóan nézett rá, halakán és szégyenkezve szólt:

— Legyen nyugodt, nincs mitől tartani többé Esküszöm, hogy mitsem fogok tenni magam ellen Ez kettőnk titka marad

Dominique fölkiáltotta a kastélyig, melyben még mindenki aludt. A báróné szomorú mosollyal nézett rá és a kezével bucsut intett. Egy órákor megzendült a falusi templom orgonája és a virágos, hosszuciszmas kocsisok oda kanyarodtak a seareste elé. A vőlegény meggyesintű diszmagyarban volt, a megyei deputáció lilában és narancsszínben. A ozimzetes püspök, a menyasszony nagybátyja, ellágyulva adta rájuk az egyház áldását. Gyönyörű körmondatokban — hogy az egész vendégsereg könyekre fakadt — szentesítette a magyerevben is a szép frigyot, melyet két szerető szív kötött egymással egy hosszú élet tartamára.

böző politikai pártjai között fegyverszünetet idézett elő és hozzáteszi:

Ferenc József látogatása, a ki szerencsés uralkodása alatt a jogara alatt élő népekkel szemben annyi jelét adta nemeslelkűségének, mutatja nekünk, hogy ő Felsőge becsülni tudja barátságunkat. Ily felséges vendéget csak a lelkesedés örömevel fogadhatunk.

A szentpétervári *Novoje Vremja* a Ferenc József császár és király által mondott beszédről írva, a következőképen szól: Ferenc József ama reményének adott kifejezést, hogy az új szállítási ut hozzá fog járulni a dunai államok kölcsönös viszonyának fejlesztéséhez és megszilárdításához. Nem látunk okot arra nézve, hogy eme nyilatkozat őszinteségét kétségbe vonjuk. Ha az oroszellenes osztrák és német lapok azon fáradoznának, hogy eme beszédnek különös politikai jelentőséget tulajdonítsanak, amely a három uralkodónak orsvoi találkozásának megfelel, úgy nyugodtan fogunk hivatkozni erre a törekvésre azzal a meggyőződéssel, hogy a találkozás egyszerűen logikus folyamánna volt a Vaskapu-csatorna megnyitásának, mely Ausztria-Magyarországra, Szerbiára és Romániára nézve egyenlően fontos. Midőn Ferenc József a dunai államok jólétére emelte poharát, akkor meggyőződésünk szerint csak az lebegett szemel előtt, a mit nyíltan kimondott.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A főrendiház ülése.

— Az „Aradi Közlöny“ távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 30.

A főrendiház ma ülést tartott, melynek legérdekesebb tárgya Bánffy Dezső báró miniszterelnök nyilatkozata volt a képviselőház feloszlataát illetőleg. — Részletes tudósításunk így számol be erről:

Elnök: Vay Béla báró.

Jegyzők: Gyulai Pál, Gáll József és Ozirák Antal gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Dezső báró miniszterelnök, Daniel Ernő, Erdély Sándor, Percezel Dezső, Wlassios Gyula, Lukács László és Darányi Ignác miniszterek.

Napirend előtt

Császka György kalocsai érsek indítványozza, hogy a ház az elnökséget bizza meg, hogy ő felsége október 4-iki névnapja alkalmából a főrendek szerencsekívánatait tolmácsolja. (A ház tagjai felállnak.)

Meg fog történni.

A ház feloszlataása.

Vécsey József báró interpellációt nyújt be a miniszterelnökhöz s kérdi tőle igaz-e, hogy a szállongó hírek szerint a képviselőházat a közel jövőben feloszlalni óhajtja. Kéri a miniszterelnököt, hogy ez irányban a főrendeket tájékoztassa.

Bánffy Dezső báró nyomban megadja a választ az interpellációra. Kijelenti, hogy a kormány szándéka, hogy a képviselőházat feloszlassa s ez iránt a felséges ur beleegyezését kikérje.

Kijelenti, hogy ennél fogva lehetségesnek tartja, hogy a főrendiház ez ülészak alatt többé érdemi ülést nem fog tartani.

Vécsey József báró és a főrendek a választ tudomásul veszik.

Választási sérelmek.

Vécsey József br. ezután a belügyminisztert interpellálja meg a legutóbb lefolyt képviselőválasztások alatt felmerült állítólagos sérelmek miatt. — Kérdi tőle miként hiszi összeegyeztethetőnek részben a törvény szellemével részben pedig a választási szabadsággal a választásnál a katonaság és a honvédség preventív alkalmazását.

Kérdi továbbá nem volna-e hajlandó a belügyminiszter a sérelmek orvoslására s a választási lajstromok helyes szerkesztése czéljából üdvös intézkedéseket tenni?

Kéri a belügyminisztert, hogy ezekre nézve fejtse ki álláspontját.

Percezel Dezső belügyminiszter az első

kérdésre azt válaszolja, hogy ő a szerint jár el, a mint azt a törvény a választási jog és szabadság védelme czéljából megszabja. (Helyeslés balról.)

Hangsúlyozza, hogy a törvény a katonai karhatalom alkalmazása szükségének megtételését a választási elnökre bizza, de övék azután a felelősség is.

A második kérdésre kijelenti, hogy ő a törvény rendelkezéseitul nem mehet már pedig a törvény az intézkedések megtételét a központi választmányra ruhazza, ő csak a törvény megtartása felett őrködhetik.

Mindazt, a mit szükségesnek tartott már a kuriai bíraskodásról szóló javaslatba felvette s kéri ezért a főrendeket, hogy a választ vegyék tudomásul. (Helyeslés balról.)

Vécsey József bárót a belügyminiszter válasza nem elégti ki s nem nyugtatja meg ezért a választ nem is veszi tudomásul.

A kuriai bíraskodásról szóló törvényjavaslat nem felel meg intenzióinak mert ő nem jogorvoslatot, hanem preventív intézkedéseket óhajt.

Percezel Dezső viszonyválaszában hangsúlyozza, hogy ő a karhatalmat csak a legvégső esetben akarja alkalmazni s az nem is állhat ellentétben a törvény intenzióival.

A ház a választ nem veszi tudomásul s érdemleges tárgyalás végett a legközelebbi ülés napirendjére tűzik ki.

A napirend.

A főrendek azután a napirenden levő helyi érdekű vasuti s egyéb kisebb javaslatokat vita nélkül elfogadták.

A kuriai bíraskodás.

Erdély Sándor igazságügyminiszter volt az általános vita első szónoka, ki a kormány álláspontját röviden jelezte.

A javaslat oszupán a választások feletti bíraskodás szervezését ozéozza a kurianál, törvények megváltoztatásáról benne szó nem lehet. E szük keretben is fontos kérdéseket van a javaslat hivatva megoldani. Tosszogat a parlament ruggetensegemem az óvása érdekében.

A javaslatnak fontos elvei vannak letéva 164-ik és 70-ik szakaszaiban is melyek a fanatizáló papság ellen irányulnak. Az előtárgyaláson azt hangoztatták, hogy itt a kath. papság ellen irányuló intézkedésekről van szó. Felolvassa a szakaszok szövegét s ezekből bizonyítja, hogy a rendelkezések úgy az ország összes vallásfelekezetei lelkészeinek s nem egy felekezet pártjának szólanak. E javaslat egy szóval sem tiltja a kath. papságnak, hogy az egyháspolitikai revizióért küzdjön. De küzdjön úgy mint küzd más párt az elveit: a fennálló törvények keretén belül. (Helyeslés). A mit a javaslat gátolni akar, az a korteskedés az imaházból, mert az állam érdeke, hogy polgárainak vallásossága felett őrködjen s ez a korteskedés a vallás lealacsonyítására vezet.

Samassa József egri érsek a népképviselői rendszernek híve s épen ezért kell most felszólalnia, hogy a tulkapásokkal szemben a rendszer tisztaságát megoltalmazza. Bonyolult közbjogi rendszerünkre való tekintettel kérdi, ki tudhatja, milyen kormány kezébe fog vajúja a javaslat kerülni végrehajtás czéljából?

Keglevich István gróf hasonló véleménynek adott kifejezést.

A törvényjavaslatot általánosságban, egyhangulag elfogadják.

A 3-ik, 9-ik, 169-ik és 170-ik szakasznál: Zichy Nándor gróf indítványozta a szakaszok kihagyását, mert annak éle ő szerinte a katolikus papok ellen van irányozva.

Erdély igazságügyi miniszter kijelenti, hogy a kérdéses szakaszok azokról a papokról szólanak, akik hivatásukról megfélekednek, felekezeti különbség nélkül. Kéri a javaslat változtatlan elfogadását.

Schlauch Lőrincz pártolja Zichy Nándor indítványát, amit azzal indokol, hogy a papok ellen vonatkozó szakaszok tényleg feleslegesek a javaslatban.

A klerikális többség az indítványt elfogadta.

Ezzel az ülés véget ért.

Aldunai dolgok.

Arad, szeptember 30.

Még nézni is keserves volt, mint nyult el a jó orsovaiaknak az arca szombaton délután, midőn a már-már jobbra vált idő ismét esőre fordult. De hiába a sok jámbor fohász és elharapott káromkodás nem használt. Az eleinte szitáló eső egyre erősebben zuhogott alá, úgy hogy három órára, mire ő felsége megérkezett, a nyalka módon kicsinosított Orsova egy sártenger volt, a százlódást szomorúan huzta le az ólomsúlyu eső, a sorsfalat képeső piros hajókák bakák fényesen kipucolt Rüstungja nem ragyogott egy csöppet sem, a Budapestről leszállított polgári ruhába bujtatott tömördek titkos és nem titkos rendőr pedig azott mint az ürge a számukra kijelölt posztion.

A sok disszidáló tulajdonosa szorongó szívvel gondolt költséges öltözékének sorára, s nem egy kocsiában diszruhájuk fölő a fellegajtó köpenyegét vagy a banális Überzieher viselt leventéket láttunk űlni.

Borzasztában szűdár idő volt ez nemcsak azokra, kik a bevonulásban köteleességszerűen résztvettek, hanem azokra is, a kik a bevonulást mint nem mindenszép látványt szemlélni szerették volna.

Ebben a bevonulásban részt vett ű Felsége egész kíséretével, a két állam miniszteriuma, a közös miniszterium, a diplomáciai kar, négy megyének színe-java, a katonai notabilitások. A kínálkozó fényes kép helyett pedig láttunk háromszáz kocsi felhajtott tétővel, melyekben összehúzódva, lehetőleg bepólyázva szorultak az alakok. Csak egy-egy kinyuló kocsagtoll, diplomata spádé, vagy tábornoki köpeny kilógó csücskéje engedte sejteni, hogy milyen nagy urat visszazár

A hosszú, szinte vég nélküli kocsisorban csak a legelsőnek nem volt felhúzó az ernyője. Ez a kocsi a legelső magyarembert a királyt hozta. Ebben a nagy menetben mindenkinek volt joga, az eső és fergeg ellen védekezni, csak a legelső embernek nem. A többi alak a menetben a saját ura volt, csak a legnagyobb ur nem volt az. Az ezer és ezer ember, ki az utakat ünneplő ruhába öltözve ellepi, királyát, rajongva szeretett királyát jött ide látni, azt a királyt, kivel szemtől-szembe tán még soha sem volt s aligha lesz még alkalma egy szívből fakadó éljent vagy se treaskát kiáltani. Ehhez ennek a népnek joga van, s e jog az uralkodóra azt a köteleességet hárítja, hogy ne sarkozzék el népének tekintete elől.

Ahol pedig köteleességet kell teljesíteni, ott Ferencz József a legalkotmányosabb, a legjóságosabb uralkodó nem ismer semmi akadályt, ott háttérbe szorít egyéni kényelme, egyéni jóléte.

Ezért azott a király, s hűséges népe szemtől szembe látva tiszteletet parancsoló alakját s tombolva, lelkesen éltette, hogy csak úgy visszhangzottak az Aldunát környező hegyek.

A király azott, s ez a látszólag jelentéktelen tény, megható, lélekemelő hatással volt a népre, mely önkéntelen imára nyitotta ajkát „hány oseppe eső esik rája, annyi áldás szálljon rája!”

De azért még sem mondtunk igazat, midőn azt állítottuk, hogy a bevonulás alatt a kocsikban mindenki meghúzódott s egyetlen alakot sem tudtunk felismerni a királyon kívül.

Egy figura isgett mozgott kocsijában jobbra is balra is köszöntgetett s szalutálva fogadta a valószínűleg nem neki szóló éljencet. Ott pedig, hol a közönség nem éljenzett

élénk gestusaival provokálta az éljenzést vagy ha mást nem a zajos derűtséget.

A ki ilyen ünnepléses bevonulásokat látott, tán e bevezető sorok után kifogja találni, hogy ezen népszerűségben és hazafiaságban utasó ur senki más mint Zichy Jenő gróf, kinek egyéb jó tulajdonságai mellett megvan az a gyöngéje, hogy a saját személyét szereti reklámozni mindenütt, még a király kíséretében is.

Egy kis czimer-affaire-ünk is volt Szerbiával. Már evvel a fiatal nagyhatalommal mindig pechünk van.

A dolog úgy esett meg, hogy a Vaskapu bejárójánál a szaláriai parton, szerb területen volt elkészítve az az oszlop, melyre az a történeti nevezetességű lánc volt kifeszítve, melyet a királyi hajó orra metasztett ketté.

Ennek a partnak mentén nésték ünnepléses megnyitást, a szabályozási vállalat hozzártatózó s azok kik a királyi kíséretet képező hajókra nem kaptak meghívót, vagyis a nagy közönség, melyet a dunagőzhajózási társaság hajói szállított oda nagy számban.

Az említett oszlopon el voltak helyezve a berlini szerződést aláírt nagyhatalmak czimerei, továbbá a román és szerb királyságéi, mint szomszéd államokéi.

Hogy a magyar partról átszállított közönség Szerbián ne ejtsen valami nagy kárt, mintegy ötven gyalogos és lovas oszondőr vonult ki szerb részről, kikkel azonban rövid időn belül eléggé jól megbarátkozott a közönség. Mi jól viseltük magunkat s ők nem bántottak bennünket.

A szép verőfényes napon kedélyesen sütkérestünk a parton várva a nagy eseményeket, midőn hirtelen nagy csoportosulás támadt a parton összegyűlt szerb atyfiak között, kik-
ember ^{intelligenciához tartozó fiatal} ^{szemből kísérve magyarázott valamit,} ^{heves taglejtésekkel integetvén az oszlopot díszítő czimerekre.}

Elénk figyelemmel lestük mi fog történni.

A csoportosulás emberei is oda léptek a csoportosulás tárgyalni kezdtek a szomszéd hatalom embereivel.

A tárgyalás eredménye az lett, hogy hirtelenében előkerítettek egy nagy lajtorját azon felkuszott egy festőnő s a szerb czimeren levő sasnak feje mellé nagy hirtelen odakanyarított egy második fejet, ezzel kijavítva a czimereket készítő czim festőnek heraldikai lapsusát, ki a szerb czimerbe, kétfejű sas helyett egy fejűt pingált.

A mint előtűnt a sasnak szürke nyakán a második fej, elvonult a szerb szomszédaink arczáról a bösz harag, a fűrge piktort megéjlenestük s néhány percz múlva zavartalanul lehetett megnyitni a Vaskaput.

Egyelőre nem lesz összeütközésünk Szerbiával.

A nemzet koszorus költője Hazafi Veray János is ott volt természetesen az ünneplésen.

Ő is átment a szerb partra a történeti aktust végig nézni s muzájának egy kis aktuális themát keríteni.

A szabályozási vállalat jelenlevő hivatalnokai, kik elemozsiával látták el magukat, az őt megillető tisztelettel fogadták a nép dalnokát, ki néhány pohár bor bekebelezése után szabad folyást is engedett venájának ékes rigmusokban dicsőítvén a nap eseményét.

De az istenadta szinte rajtavesztett, mert a rendnek Szerbiában honoló őrei a jámbor dalnokban valamelyes rendbontó agitátort véltek felfedezni, menten megragadták őt s elvitték csokoládébarna arczbőrű kapitányuk elé, ki szigorú arczszal vállatóra fogta s csak az

ottani előkelő magyar urak hathatósabb közbenjárására hitte el a szigorú kapitány, hogy ez a dalnok egy jámbor lélek, ki a légynek sem árt, ki Szerbia nyugalmát nem fogja felzavarni.

De azért a helyszínről mégis eltávolította, a derék postás rendőri fedezet mellett küldte őt vissza a hajóhoz, mely ismét visszaadta hazájának.

Hihető, hogy ezentúl a nép dalnoka nem fog idegen országba járni babér után.

Az ünneplés gyönyörű időben tolytatódott a Herkulesfürdőben, mely erre az alkalomra újra megtelt vendégekkel. Csak úgy nyüzsgött sétatályaiban a sok kegyelmes ur, aki ennél kisebb czimre hallgatott az nem számított.

A kivilágításnak, mely tündéri volt, még kedvezett az idő. De amint a királyi vendégek utra keltek, megeredt az eső. A különféle és rendes vonatok egész raja már szakadó esőben vitte széjjel az ünneplő vendégeket a Herkulesfürdőbe már megkezdette téli állmát, Orsova pedig elvesztette aktualitását s ismét csak akkor fogja emlegetni az emberiség, ha étvágygerjesztésül orsovai kaviárt rendel étkezés előtt.

Dr. TOLNAI JÁNOS.

IDŐJÁRÁS.

Légyvadász: reggel 7 órakor 765.7 milliméter, délután 2 órakor 764.7 milliméter. Hőmérséklet: reggel 7 órakor C° + 14.7, délután 2 órakor C° + 18.9. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor EN. 1, délután 2 órakor N. 3. Felhőzet: reggel ködös, délután borult. Csapadék az előző 24 órában: 1 milliméter.

IDŐJOSLÁS.

A központi meteo. szolg. intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a következő időjárás várható:

Enyhe. — Jelentékeny csapadék nélkül.

HIREK.

Arad, október 1.

Vonatok indulása		Vonatok érkezése	
ARADRÓL:		ARADRA:	
Budapestre gyv. reg.	8.18	Budapestről svv. reg.	6.05
" svv. de.	11.20	" svv. du.	8.55
" tv. du.	3.56	" gyv. este	6.52
" svv. este	9.35	Csabáról (péntek) reg.	7.—
Csabára (péntek) de.	12.—	Szolnokról tv. reg.	9.10
Szolnokra vv. reg.	6.10	" svv. este	8.47
Tóviszra svv. reg.	6.30	Tóviszról vv. reg.	6.54
" svv. du.	4.30	" gyv. reg.	8.08
" gyv. este	7.02	" tv. de.	10.50
Borosjenőre vv. du.	2.30	" svv. este	8.55
Temesvárra svv. reg.	6.20	Radnáról tv. du.	3.12
" svv. de.	11.25	Temesvárról vv. de.	10.48
" vv. du.	5.—	" svv. du.	8.44
Szegedre svv. reg.	4.45	" svv. este	10.55
" svv. de.	3.46	Szegedről svv. de.	6.42
" vv. du.	4.10	" svv. este	6.42
N.-Halmágyra svv. reg.	6.35	" svv. éjjel	10.28
" vv. de.	11.55	N.-Halmágyról svv. de.	8.08
" svv. du.	4.50	" vv. de.	11.05
M.-Hegyesre vv. du.	2.30	" svv. este	6.34
		M.-Hegyesről vv. du.	12.50

Október 1. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Remig. — Protestáns naptár: Remig. — Görög-keleti naptár (szeptember 19.): Troph. — A nap két 6 óra 1 perczkor, nyugaszik 5 óra 37 perczkor. — A hold két reggel, nyugaszik 6 óra 26 perczkor.

Október 7-14. A népfelkelők ellenőrzési szemléje Aradon.

Október 9. Közigazgatási bizottsági ülések délelőtt 9 órakor a megyénél, délután 4 órakor a városnál. — Arad megye mezőgazdasági bizottságának ülése délelőtt 11 órakor. — A megye állandó választmányának ülése délután 8 órakor.

Október 10. Arad megye számonkérő székének ülése délelőtt 9 órakor. — A megyei állandó választmány ülése.

Október 11. Az aradi hírlapírók és írók körének rendkívüli közgyűlése délután 2 órakor (Iparos házi tanács-terem).

Október 12. Arad megye 53. közgyűlése délelőtt 8 órakor.

Október 17. Az aradvidéki tanítóegyesület évi közgyűlése Borosjenőn.

Szabadságharuzi emléktárgyak országos múzeumán (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10-12 óráig, délután 2-5 óráig. Bemenet díjtalan.

Költőgyűjtés nyitva van szerdán és szombaton 8-4 óráig és pénteken 11-12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

Az új évkönyv a mai nappal kezdődik. Tisztelettel kérjük mindazon előfizetőinket, kik eddig még az előfizetést nem újították meg, sziveskedjenek azt mielőlt előbb megtenni, hogy a lap szétküldése semmi akadályt ne szenvedjen.

Lapunk jó barátait és olvasóit tisztelettel kérjük, hogy az „Aradi Közlöny“-t, a mely nagy környéken egyedüli organuma a szabadelvű eszméknek, jóakarattal ajánlják, terjesztési sziveskedjenek.

Levelezőlapon, vagy szóban nyilatkozott ohajra egy héttig szivesen szolgál mutatónyiszám-mal a kiadóhivatal. Az „Aradi Közlöny“-re bármely naptól kezdve elő lehet fizetni, egy órára egy forinttal.

— **A király Aradon.** Dicsőségesen uralkodó apostoli királyunk I. Ferencz József, a Vaskapu megnyitásának ünnepélyéről, illetve Romániából visszafelé jövet, ma reggel Aradon keresztülutazik. Az udvari vonat, mely a koronás utast és fényes kíséretét hozza, ma csütörtökön reggel 8-óra 20 perczkor érkezik be a magyar királyi államvasutak aradi pályaudvarába. A vonat itt néhány perczig áll, addig, míg az udvari vonaton megcserélik a mozdonyt s tovább megy Budapest felé, a hol most tudvalevőleg ő felsége pár napot tölt s jelen lesz a vármegyei Ferencz-József-híd felavatási ünnepélyén. A rövid tartózkodási időre való tekintetből hivatalos fogadtatás nem lesz s az is valószínű, hogy az udvarivonat itt tartózkodása alatt ő felsége, a ki egész éjjel uton volt, nem fog kiszállani kocsijából. A vármegye részéről Fábrián László főispán, és Szathmáry Gyula kir. tanácsos, alispán, a városi hatóság részéről pedig Salacz Gyula kir. tanácsos, polgármester, Institóris Kálmán városi főjegyző és Sarlot Domokos főkapitány lesznek kint a perronon, valamenynyien díszmagyarban.

— **A téli menetrend.** Ma október hó 1-én lép életbe a magyar kir. államvasutak összes vonalain a téli menetrend, mely az Aradot érdeklő vonalakon is sok tekintetben szenvedett változást. Az utazó közönség kényelmére ennek megfelelőleg átalakítottuk a lapunkban közölni szokott menetrendet s azt mai hirrovatunk élén s ezentúl mindennap már a szükséges kiigazításokkal találja az olvasó.

— **Aradhegyalja a kiállításon.** Az őszi gyümölcs- és szőlőkiállítás nagy arányú előkészületein folytonosan dolgoznak az ezredéves kiállítás ünnepi csarnokában. A sátrak felállításával már elkészültek. A tárgyak tömegesen érkeztek, fent vannak az aradhegyaljai szőlőfajok is. — A kiállítást ma csütörtökön délelőtt fogják megnyitni. Ertesztésünk szerint, az őszi nagy gyümölcskiállítást maga Darányi földmivelésügyi miniszter fogja személyesen megnyitni. A kiállítás gazdag katalógusát, mely egyttal árjegyzék is, Molnár István kir. tanácsos, gyümölcsészeti miniszteri biztos rendezte sajtó alá.

— **Ülések a vármegyén.** A különböző bizottságoknak és választmányoknak egész serege tartja a napokban üléseit a vármegye székházában. — Hejreigazításul egyik lapársnak a tárgy, teljesen téves közléseinek, ez ülések határnapjait a következőkben ismertetjük: október hó 9-én délelőtt 9 órakor a vármegye közgazgatási bizottsága, délelőtt 11 órakor a mezőgazdasági bizottság, ugyane nap délután 3 órakor az állandó választmány ülészik. Másnap, tehát október 10-én délelőtt 9

órákor a számonkérő szék, délután 4 órákor pedig ismét az állandó választmány tart üléseket. A megye központi hivatalait a számonkérő szék ülése után fogják megvizsgálni.

— **Hazafias románok.** Az Aradmegyében fekvő Gurbaközség hazafias érzelmű román lakossága elhatározta, hogy a magyar haza ezer éves fennállásának emlékére a gör. katolikus templom szentélyének felépítését magára vállalja. A képviselő testületi ülés után nyomban gyűjtést indítottak meg e célra, s az adományok oly szépen folytak, hogy a fedezetlenül maradt összeg már alig több 500 frtnál. — Ezt az összeget maga a község, mint erkölcsi testület vállalta magára és fizeti ki a község pénztárából. A derék gurbaiak e jóra való elhatározását az október 14-iki megyegyűlés fogja tárgyalni és bizonyára megerősíteni.

— **A szüret Magyaradon.** Magyaradon, mint levelezőnk írja, a szüret megkezdésének határidejét október 5-ikére tűzték ki.

— **Székely fiúk Aradon.** Ismeretes dolog, hogy minden esztendőben száz meg száz székely fiu szegődik el Oláhországba kocsisnak, napszámosnak vagy szolgalegénynek. Ez a tömeges kivándorlás jelentékeny munkaerőtől fosztja meg az országot, mert köztudomás szerint a székely legények tanulmányok, leleményesek s a munkában kitartók. Azért is tizenhárom város, névszerint: Budapest, Kolozsvár, Nagy-Enyed, Arad, Szolnok, Pécska, Ózegléd, Makó, Salgó-Tarján, Szeged, Miskolc, Békés-Osaba, és Kassa, iparospolgársága azzal a kéréssel fordult a Székelyföldi Iparkamarához, hogy közvetítsen részükre a Székelyföldről iparostanonozni való fiukat. E kérelem folytán akcióz indult a Székelyföldön s ezentúl évenként egyelőre kétszáz székely fiut szegődtetnek az illető városok iparosműhelyeibe. A kamara másodtitkárát, László Gyulát küldötte az egyes városokba, hogy a szegődtetés módjait megállapítsák. Ez meg is történt, amennyiben a kiküldött titkár egy évi szegődtetési időben s teljes ellátásban állapodott meg a mesterekkel. Ezek után remélhető, hogy az Oláhországba való seregélyesnek immár vége fog szakadni.

— **Az új iparhatósági megbizottak.** Az aradi járás területén megválasztott iparhatósági megbizottak tegnap gyűltek össze a főszolgabírói hivatal helyiségében a harmadik negyedévi ülésre, melyen inokai Tóth Lajos elnökölt. A volt megbizottak jelentéseikben a megvizsgált gyárak, műhelyek állapotát kifogástalanul jelentették, megjegyezik azonban, hogy főleg a gőzmalmok csak időközi működésben vannak. Esután a negyedik negyedévre megválasztottak az új iparhatósági kiküldöttek és pedig Kurtios és Mácsára Sohónbereger Mihály, Mikalaka és Glogovácza Róth Samu, Szentleányfalva és Ötvenesre inokai Tóth Lajos, Gyorokra Hegyi Albert. Végül az iparhatóságnál vezetett lajstromok megvizsgálására Lammer Ferencz iparhatósági megbizott küldetett ki.

— **Önkéntesek szabadságolása.** Az aradi egyéves önkéntesi iskola tartalékos tiszti vizsgálatára beveződött s a vizsgát eredménynyel letett önkénteseket tartalékos őrmesterek névezték ki. A többi előbb viselt rangján maradt. A szabadságolás tegnap volt. A tartalékos tiszti vizsgát letett s őrmesterekké előléptetett önkéntesekkel együtt leszerelték azok az önkéntesek is, a kik ugyan a vizsgán elbuktak, de jó viseletök, szorgalmuk által kiérdemelték, hogy a második évi tényleges szolgálatra ne köteleztessenek.

— **A király és a pápa.** Egy szavahihető szemtanú beszélt el nekünk a következőket: Mikor a király szombaton délelőtt 11 órákor, Orsovára való utasása közben, Lugosra ért, a lugosi pályaudvaron óriási közönség gyűlt össze, hogy lássa ő felségét. A közönség lelkesült eljenzéseire a király megjelent szalon-kocsija ablakánál és katonásan tisztelegve köszönte meg az ovációkat. Ekkor észrevette, hogy egy ós román

pap ugyanosak erőlködik, hogy láthassa királyát. Ő felsége kiszállott a vasuti kocsiból és odalépve a pópához, német nyelven kérte tőle:

— Hol van a püspök?

A pápa magyar nyelven válaszolta, hogy a püspöki helynök Orsován van.

— Igen, igen — mondta ő felsége — a püspöki állás legközelebb lesz betöltve.

Az agg, közel 80 éves pápa elérzékenyülve mondta ezután a királynak:

— Negyven év előtt láttam először Felségedet. Most, hogy újra láttam, nyugodtan és megelégedetten halhatok meg.

Ő felségét láthatóan meghatották e szavak és melegen szoritotta meg mind a két kezével a derék pap jobbát, azután visszatért szalon kocsijába.

A pályaudvaron összegyűlt közönség könyös szemekkel nézte a jelenetet és természetesen lelkesülten éljenste a jóságos királyt.

— **Jegyzőválasztás.** A biharmegyei Méhkerék községben tegnap volt a jegyzőválasztás, a mely alkalommal Goldis János okleveles jegyzőt, Goldis József gör. kat. püspöki helynök öcsösét választották meg.

— **Az eskü.** A galsai templomban, ezüst Mária szobra előtt a napokban egy parasztnyecske térdelt. A templom tites volt, csak egy férfi állott a térdelő asszony mellett. Az asszony esküdtött égre emelt kézzel, a férfi hallgatta. Egyszer nagyot sikoltott a menyecske, a szivéhes kapott, azután ajultan vágódott végig a templom kövén. Férje hasavította, ott rövid időre magához tért, de aztán újra eszméletét veszítette és meghalt.

Nagy vonásokban ime ez a drámai költemény, melyet csak vesebe kell szedni: a történetet hozzá így mondja el tudósítónk:

Vass Mihály galsai földmives gazda régóta gyanakodott fiatal feleségére, nem tudott nyugodni a szerelemföltétől, pedig nem is a jelenre, hanem a múltra volt féltékeny Vass Mihály. Végre a múlt napokban nem állhatta tovább, azt mondta az asszonynak:

— Gyere velem a templomba és ha hiszta vagy, esküdjél meg a szüzanya szobra előtt, hogy nem volt szeretőd.

Az asszony késs volt erre is. Ők voltak szombat délután a templomban és Vass Mihályné esküdtött meg térdepelve a leánykori iratatlanságára. Mikor az eskü után odahaza magához tért az ájulásából, ágyához hívta az urát és töredelmesen megvallotta neki, hogy ő a templomban hamisan esküdtött, mert volt szeretője már férjhez menetele előtt. Kévéssel a vallomás után meghalt. Holttestét fölboncolták az orvosok s megállapították, hogy szivszélhűdés volt az asszony halálának oka. Megölte a hamis eskü.

— **Mérlőkör keresztetnek.** Az államépítészeti hivatalok létszámába több kir. segédmérnöki állásra pályázat hirdettetett. A megkívánt műszaki képzettségekkel bírók pályázati kérvényeiket feltesse hatóságuk, esetleg az aradi államépítészeti hivatal útján, a kereskedelemügyi min. kir. miniszterhez címelve nyújtásuk be.

— **A botrányhős.** Frisch Antal mácsai ember nagy kedvelője a szesznek, melytől aztán ha egy jó adagot bevett, nem úra többé tette, hanem botrányt csinált, a hol csak megfordul. Folyó hó 27-én délután is derekasan berugva állított be a mácsai községhez tanácstermébe és jegyzői irodájába s ott nagyszámú adófizető polgár jelenlétében garázdálkodni kezdett. Mikor pedig Rautá Demeter éjjeli őrt távozásra szólította fel, késsel fenyegette. Csak nagy nehezen tudták lecsendesíteni s lakására vinni. Az előjáróság megtette a feljelentést az aradi járás főszolgabírájánál, kérve a garázdá ember súlyos megbüntetését.

— **A szarka természet.** Nagy raffineriával s valóságos tervszerűséggel üzte Láng Magdolna aradi eszlőleány már régebb óta a lopás mesterségét, mignem rajta vesztett s a hüvőre került. Szolgálatba állott, nagy előszerrel a jobbmodu házakba, ott egy pár nap alatt kiismerte a viszonyokat, akkor aztán szándékosan rossz fát tett a türe, amiért természetesen elkergették, de már akkor egy jó csomó lopott holmit vitt magá-

val. Legutóbb Fischer Ignác és Goldstein Márkus aradi lakosnál volt szolgálatban s ott e módon több értékes holmit lopott el. A feljelentés folytán a rendőrség utána kutatott s rajta is csípte a leányt a holmik elárulásain. Elfogták s most a börtönben várja büntetését.

— **Rövid hírek.** A budapesti tudomány egyetemen tegnap délelőtt immár az ezredik szám betelt. Az ezredik Csécsi Nagy József II. éves joghallgató. Az egyetemen oly tömegesen jelentkeznek a beiratkozók hogy előre láthatólag az idei létszám a tavalyit jóval felül fogja múlni. Nagyváradon Kovács János volt kuvini bíró az állandó színház javára 500 forintot adományozott. Pápán Fleischner Márton tartalékos hadnagy és Csáky Károly gr. Csáki Albin gr. fia között kávéházi összeszólalkozás miatt véres kardpárbaj volt amelynél gróf Csáky megsebesült. A sopronmegyei Dasztiban tegnap ismeretlen okból tűz támadt, amely a nagy szélvihartól csakhamar lángbaborította a falut. Huszonnégy ház teljesen leégett, s a betakart termés is elpusztult. Sok család koldusbotra jutott. Quilvinecz mellett, mint Breszből jelentik, két halászbárka legénységével és rakományával együtt elsüllyedt. Tisenöt-ember a visbe fulladt. Milánóból jelentik, hogy a Collico Lecco vonalon történt vonatösszeütközésénél két ember megöletett és többen megsebesültek. A londoni lapok jelentik Ekvárosból, hogy a haditörvényszék Watt őrnagyot, a kit azért tartóztattak le, mert Makuni törzsfőnököt agyonlövötte, felmentette. Paviából jelentik, hogy Zoai ottani egyetemi tanár két fia, Raffaele és Alfonia, tegnap a Val Vicarorrol lezuhantak s szörnyet haltak.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi hírlapírók és írók köre, f. é. október hó 11-én d. u. 2-órákor az ipartestület palotájának tanácstermében rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok ezennel tisztelettel meghívattak. Napirend: 1. Elnöki jelentés a módosított alapszabályok tárgyában 2. Az elnök lemondása s új elnök választás. 3. A pénztári számadás bemutatása, pénztárnok választása s a pénztár átadása. 4. Indítványok. Brankovics György elnök: Koszta Mihály titkár.

(*) **Értesítés.** Az „Aradi torna egyesület” t. tagjait tisztelettel értesitem, hogy az egyesület kebelében fennálló vívőkör működését f. évi október hó 1-én megkezdi. A vívőórák hétenként háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton este 6—8 óráig tartanak. A vívőkörnek csakis egyesületi tagok lehetnek tagjai. Beléphet a tornaegyesületbe és annak vívőkörébe minden fedhetlen jellemű és önálló egyén, ki életéne. 20-ik évét betöltötte s egy rendes tag által ajánlva lesz s a választmány részéről szótöbbséggel fölvetetik. Jelentkezések elfogadtnak minden este 6 és 7 óra közt a lyceumi tornacsarnokban, hol a belépni kívánók részére beiratási könyv áll készen. Kelt Aradon, 1896. évi szeptember hó 27-ikén. A választmány megbízásából: Nagy Sándor tornaegyesületi titkár-művezető.

TÁVIRATOK.

A király Budapesten.

Budapest, szept. 30. (Saj. tud. táv.) A király holnap, csütörtökön délután 2 órákor a fővárosba érkezik, még pedig az államvasutak nyugoti pályaudvarába. A király ezuttal csak pár napig marad a fővárosban, résztvesz tudvalevőleg a Ferencz-József hid felavatásán, azután Bécsbe megy honnan a jövő héten tér vissza Budapesre hosszab tartózkodásra. Az udvari zsandárok egy szakasza tegnap érkezett meg Bécsből a fővárosba, s felvonult a kir. palota őrségi épületébe.

A képviselőház feloszlata.

Budapest, szept. 30. (Saját tud. táv.) A képviselőház feloszlata híre, amely a főrendiház mai ülésén nyilvánosságra jött, (L. a főrendiház üléséről szóló tudósításunkat. A s z e r k.), egyáltalán nem jött váratlanul; tehát semmi körülmények

közt nem mondható sem meglepetésnek, sem szenzációnak.

Az ellenzék már hónapok óta mozgolódik a vidéken s folytatja előkészületeit a legnagyobb kétségbeeséssel, annál kevesebb sikerrel. A képviselőház feloszlata tehát egyedül csak az elmergesedett helyzetet fogja tisztázni.

A s z a b a d e l v ü p á r t a lehető legnyugodtabban megy bele a választásokba, mert sokkal kedvezőbb a helyzete, mint a jelen országgyűlés előtt volt.

A főrendek mai üléséhez.

Budapest, szept. 30. (Saját tud. táv.) A főrendiházban a kormánypart Bánffy br. miniszterelnök kijelentése után a kuriai bíráskodásról szóló törvényjavaslatra nem fektetett különösebb súlyt, miután az a jelen parlament alatt ugy sem válhatik törvényerőre. Így esett, hogy a klerikálisok olyan könnyen diadalt arattak a Z i c h y Nándor gróf indítványával, mit azonban az országgyűlés feloszlata teljesen ellensúlyoz.

A hercegprimás a miszió kiállításban.

Budapest, szept. 30. (Saját tud. táv.) V a s z a r y Kolos bíboros érsek hercegprimás ma délelőtt fél 11 kor titkárja, dr. K o h l Medárd kíséretében meglátogatta a nemzeti muzeum oszlop csarnokában a kis pesti Rudolf fogadalmi templom javára rendezett néprajzi miszió kiállítást. A bejáratnál dr. B r e z n a y Béla egyetemi tanár végrehajtó bizottsági elnök és C z i k l a y Lajos hírlapíró bizottsági előadó üdvözölte. A hercegprimás végignézte a tárlat minden részletét dicsérte azt a szorgalmat, munkásságot, a melylyel azt összehozták s a gyűjtemény rendkívüli gazdagságát. Ha a kormány megvásárolná a nemzeti muzeum néprajzi osztálya számára, — mondotta a primás többek között — az intézet valóban páratlan gyűjteménnyel gyarapodnék, aminek értékét növeli még az is, hogy az itt levő tárgyak származása iránt semmi kétség nincs mivel ezek egytől egyig miszió állomásokról valók. A látogatás végeztével megköszönte dr. B r e z n a i n a k és Cziklainak a kalauzolás s a főrendiházba ment. A belépti jegyet a kiállításba a hercegprimás 50 frral váltotta meg.

Az állam képzőművészeti vásárlásai.

Budapest, szeptember 30. (Saj. tud. táv.) A magyar országos képzőművészeti tanács tegnap délután 4 órától 8 óráig tartó ülésében, beható tárgyalás alapján megállapította azoknak a műveknek a jegyzékét a melyeket a létesítendő képzőművészeti muzeum részére a közoktatásügyi miniszternek megvételre ajánl. A mai reggeli lapok némelyike közölt egy ily jegyzéket mely azonban mint a Hírcsarnok jelenti, téves értesülésen alapszik. A kiválasztott művek jegyzéke ma még nem is publikálható, minthogy a vételhez a művészek hozzájárulása is szükséges, s a miniszter csak a művészekkel való megálapodás után fog a vétel ügyében határozni.

Az erdélyi püspökség.

Budapest, szeptember 30. (Saj. tud. táv.) Gróf M a j l á t h Gusztáv komáromi helyettes plebánost legközelebb fölszentelik püspökké és mint fölszentelt püspököt azonnal kinevezik »sub iure successionis«

L ő n h a r t Fülöp gyulafehérvári püspök mellé helyettes püspökül. Ha ezután a gyulafehérvári püspöki szék bármely okból megüresedik, az egyházmegye kormányzását, minden hivatalos aktus mellőzésével, mint jogutód Majláth Gusztáv veszi át.

A főváros ezimere.

Budapest, szeptember 30. (Saj. tud. táv.) Dr. T o l d y László a következő nyilatkozatot teszi közlé: Schmall Lajos székes fővárosi allevéltáros egy általa a napokban kiadott füzetben megtámadja a főváros ezimereiről irt tanulmányom több állítását. Az ő füzetéről több lapban ismertetés jelent meg. Nem szándékom sem a füzetet, sem a lapokhoz beküldött ismertetéseket, melyeknek szerzőjét jól ismerem, bírálni, mert ha érdemök szerint akarnék ezekkel elbánni, oly hangot kellene választanom, melytől eltűnt a jó ízű. De az ügy érdekében valótlannak kell bélyegeznem Schmall Lajos legfontosabb állítását, melyben ezt mondja: „Székes-Budapest főváros tanácsa főlevéltárnokának a ezimer megváltoztatására vonatkozó indítványát tárgyalás alá vevén, azt elejtette, és az iratokat levéltárba helyezte.” Ez az állítás a legszelidebben szólva valótlanság, mert a főváros Tanácsa indítványomat sem el nem ejtette, sem az iratokat levéltárba nem helyezte, hanem 1896. január 23-án tartott ülésében szóról-szóra a következő határozatot hozta: „A mostani időszakot a tanács nem tartja alkalmasnak arra, hogy ezen nagy fontosságú ügy tárgyalás alá vétessék, s visszaadja az I. tanácsi ügyosztálynak, hogy azt az arra alkalmasnak mutatkozó időben újból terjeszse elő. Miről az I. tan. ügyosztály felzetten tárgyirat kiadásával értesítetik.”

Megjegyzem, hogy ez ügyben eddig semmiféle más, tehát újabb határozat nem hozott; s hogy az iratok nincsenek is a levéltárban, hanem az I. ügyosztályban várják az újabb tárgyalást. Lehetséges, hogy indítványomat, ha újabban fogják tárgyalni, elvetik, lehetséges, hogy el fogják fogadni, én előre egyiket sem tudhatom, de az áll, hogy máig még nem vetették el azt. Es így Schmall Lajos ur határozott állításának olvasásakor, mert nem akarom róla feltételezni, hogy tudva és akarva mondott valótlant, csak azt az egy dolgot képzelhettem el, hogy a t. Tanács neki megsugta, hogy indítványom elvetése u. n. „befejezett tény”, s hogy ő ennek alapján kockasztatta meg fentebb idézett határozott állítását. De mivel érett megfontolás után ezt a feltevésemet magam sem vehetem komolyan, nincs ezen állításának megfajtására egyéb megoldásom mint az, hogy a bámulatos emlékező tehetségu allevéltárnok urat ez egyszer oserben hagyta emlékezete, vagy pedig elvakította a gyűlölet, mikor a levéltárban nem levő aktából olvasott ki olyant, ami abban nincs. Dr. Toldy László főlevéltáros.

Eltűntek.

Budapest, szeptember 30. (Saj. tud. táv.) **Eltűntek** a napokban S z e b e n i Antal 18 éves tanuló és D e m u t h Jánosné szül. S a l a y Antónia 28 éves kéményseprő neje Budapestről, továbbá S á r k ő s i Julia 16 éves cseléd Rákospalotáról.

Az idegenforgalom.

Budapest, szept. 30. (Saj. tud. távirata.) A fővárosba tegnap összesen 19659 idegen érkezett a vonatokon. — Es pedig a keleti pályaudvaron jött 11018, a nyugatira 7642, a délin 999. Elutazott összesen a fővárosból 15854. Es pedig a keleti pályaudvaron 8828, a nyugatira 6216, a délin 811.

A Mátyás-szobor.

Kolozsvár, szept. 30. (Saj. tud. táv.) A Mátyás-szobor alapkö-letélteli ünnepének a lehető legszebb idő kedvezett. Orfási közönség sereglett egybe a minden tekintetben sikerült országos ünnepre, a mely teljesen az „Aradi Közlöny” által tegnapi táviratában közölt hivatalos program szerint ment végbe.

A „Te Deum”-ot a Szt. Mihály templomban B i r ó apátkanonok mondotta.

Aztán a közönség kivonult a főtérre, a hol Fejérváry Géza br. honvédelmi miniszter és Josika Samu br. a király személye körüli miniszter a király-sátorban foglaltak helyet.

Hegedüs Sándor orsz. gyűlési képviselő, a szobor-bizottság elnöke, az alábbi szép beszédet intézte Fejérváry Géza báróhoz, mint ő Felsőke képviselőjéhez:

Kegyelmes uram!

Tisztelt közönség!

Kiváló szerencsémnek tartom, hogy mint a Mátyás király szoborbizottság elnöke, e helyen Nagyméltóságodat Legkegyelmesebb urunk királyunk képviselőjeként üdvözölhetem.

Mert az eszedéves ünnepek megható, lélekemelő sorozatában bizonyára volt és lehetett elég, mely mai ünnepünknel nagyobb szerű, fényesebb volt, de egy sincs és nem is lehet, mely a mult hagyományának minden dicsőségét, a nemzeti lelkesedés minden erejét és a dynasztikus hűséget olyannyira bensőleg egyesítse, mint ez.

Igen! A nemzeti tradíciók és királyszereket összeolvadó ünnepe ez! Amint Hunyady Mátyás király, kinek emlékét örökítjük meg e helyen, több század küzdelmét és dicsőségét emelte a legmagasabb fokra és tette hagyományossá nevét a nép emlékében; úgy fejezte be Ferencz József ő Felsőke századok küzdelmét és olvasztá össze népei hűségével a magyar alkotmányos szabadságot és haladást. És ezek lelkiismeretes, odaadó támogatásában nyer kifejezést ő Felsőgénéál az igazságszeretet és nemzeti érdek, melynek emléke van fűzve igazságos Mátyás király nevéhez, kinek ezen emlékekben megrögzítését — ugyszólván — maga ő Felsőke kezdeményezte; aminthogy még most is visszarezg sziveinkben az a harcz, melyen Mátyást dicső elődeképen épör a városban emeltette. És ha ez emlék most őt teste, holott Mátyás királynak egy fél-századot meghaladó idővel ezelőtt volt szobor tervezve; ha ez épen Kolozsvárt lesz felállítva: azt Kolozsvár buzgó polgárainak hálás kegyeletén, a nemzeti lelkesedés áldozatkészségének megnagyobbodott erején kívül főleg ő Felsőke nemes érzületének és áldozatkészségének köszönhetjük.

Mély hálával hódolunk ezért ő Felsőgénének, mert a kegyelet ez ünnepe visszavezeti emlékezetünket a történelemba odáig, hol Corvin Mátyás alakja tündököl, kinek fényt és dicsőséget adott az a körülmény, hogy Magyarország állami erejét kifejleszté; nemzetközi állását jelentékenynyé tette; a renaissance minden tudományát és művészetét hazájába átültette; a társadalmi fejlődésnek az állami akarat érvényesítésével egészségesebb irányt adott, mi fájdalom, halálával megszakadt végül a népnek igazságot szolgáltatott. A kor követelményei államnak és társadalomnak, a nemzetnek és kultúrának más formákat, több tartalmat és részben új irányokat adtak; de az állami és társadalmi erő biztosításának, fejlesztésének alapfeltételei és tényezői lényegükben most is ugyanazok, melyeket Mátyás király oly bámulatos bölcsességgel és szívóssággal érvényesített: a nemzeti és nemzetközi életben egyaránt. Ezért lön hagyománytól körülveve és neve ezért esik jól most reá visszaemlékeznünk, mert a trónig jutott fel kegyeletes emlékezte, sőt feladatának ápolása is.

Legyen örökké tartó ez emlék és főleg azon érzés, az a hagyomány, melyet kifejez! Legyen áldott az a fenkölt lelkű uralkodó, ki Excellentiád által képviselve, nemcsak megalapította, de meg is szentelte azt, mert ez uton is áthelyezte a nemzeti hagyományt a dynastia hagyományába és a kettőt szerencsésen egyesíté. Mind kettő boldogítására!

Kérjük Kegyelmességedet, fejezze ki ezért és az ünnepünkben való részvételért hódolat-teljes köszönetünket a legmagasabb trón előtt.

Legyen szabad köszönetet mondani a kormány jelenlévő jeles képviselőjének is, ki annál kedvesebb nekünk, mert a miénk és kinek jelenléte ép úgy, mint a kormány egész működése az eszedéves ünnepeké alatt bizonyítja, hogy amint a hazafias pártok egyetértettek, közreműködtek a nemzeti kegyeletben és hazafias lelkesedésben, úgy kormányunk is előljárt és vezető hivatását, solidaritását teljes mértékben felfogta és hiven teljesíti. Fogadjja ezért köszönetünket.

Végül a bizottság nevében forró köszönetet mondok az áldott magyar közönségnek, a nemzet soha nem lankadó lelkesedéseért és áldozatkészségeért, mely előmozdította a mű létrejöttét és melytől várjuk sikeres befejezésének biztosítását.

Isten áldása legyen az emléken, a hazán és a királyon!

Fejérváry Géza br. válaszában a legnagyobb meglepéssel fejezte ki örömet az ünnepély sikere felett.

Josika br. szintén tartott beszédet, a kormány nevében mondván köszönetet az ünnepély rendezőinek s Kolozsvár város közönségének.

Groisz Lajos felolvasta az alapkövetéti okmányt, majd Hegedüs Sándor átadta a szobor alapkövét Albach Géza kir. tanácsos, kolozsvári polgármesternek.

A város millenniumi lobogóját a király-sátorban az összes felekezetek lelkeszei megáldották, végül pedig ietették az iparmuzeum alapkövét.

Este a »New-York« szállóban 500 terítékű banket volt, melyen különösen a királyt és a kormányt képviselő két minisztert ünnepelték. A város pazarul ki volt világítva, a fellegváron pedig fényes tűzijátékot rendeztek.

A miniszterek holnap reggel utaznak el Kolozsvárról.

KÖZGAZDASÁG ES KÖZLEKEDÉS.

Budapesti áru és értéktőzsde.

— Gyenge Lajos országjelentése. —

Budapest, szeptember 30.

Gabonaüzlet: Buzát ma jól kínáltak, a vételkedv szintén jó volt, s az irányzat megszilárdult. Elkelt ca 45000 métermázas buza 2 1/2—5 krral drágábban.

Határidőüzlet: Amerikából 1 egy negyed ota alacsonyabb árfolyamokat jelentettek, dacára ennek nálunk igen szilárdan indult az üzlet s élénk kereslet mellett úgy zárult is.

Zárul 12 órakor:

Őszi buza	7.19— 7.20
Tavaszi buza	7.40— 7.42
Buza május—júniusra	—
Tavaszi tengori	8.95— 8.96
Őszi tengori	—
Tavaszi zab	5.78— 5.75
Őszi zab	5.48— 5.47
Tavaszi rozs	6.40— 6.41
Őszi rozs	6.28— 6.31
Tavaszi repce	—

Értéktőzsde: Gyenge forgalom mellett az árfolyamok némileg lanyhábbak.

Zárul 12 órakor:

Osztrák hitelrészvény	388.20
Magyar hitelrészvény	401 —
Osztrák államvasut	887.50
Lombard	—
Jelszó hitelbank	—
Rima-Murányi	—
Villamosvasut	—

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok.

— Szeptember 29. —

Hízott sertésárak: I. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (súlyban) — krig. Fialat nehéz (párónként 320 kilogrammon felüli súlyban) 52—73 krig. Fialat körsöp (párónként 251—320 kilogramm súlyban) — krig. Fialat könnyű (párónként 250 kilogrammig terjedő súlyban) — krig. (párónként 400 kilogrammon felüli súlyban) — krig. Öreg körsöp (párónként 300—400 kilogramm súlyban) — krig. Körsöp (párónként 220—320 kilogramm súlyban) — krig. Könyű (párónként 220 kilogrammig terjedő súlyban) — krig. II. Magyar eszedett: Nehéz (párónként 220 kilogrammig terjedő súlyban) — krig. Sertés-létszám: 1896 évi szeptember hó 27-én volt készlet 5811 darab, 1896 évi szeptember hó 28-án felhajtattott 213 darab, 1896 évi szeptember hó 28-án elszállítottott 605 darab, 1896 évi szeptember hó 29-én maradt készletben 5419 darab. A hízott sertés üzletirányzata: Élénk.

S z e s z o r t i e t j

— Szeptember 30. —

Mai jegyzéseink: Készára nagyban nyers szesz 60 forint 50 krajczár, kocsinyber 51 forint — krajczár hordó nélkül, per 100 liter 1/2 beleértve 35 frt fogyasztási adót. Száritott moslék 6 frt 20 kr. métermassánként.

Budapesti gabnatozsde.

— Az „Aradi Közlöny“ távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 30. d. u. 5 óra.

Buza bányási uj	6.95— 7.85
Buza tiszavidéki	7.10— 7.45
Buza pestvidéki	7.05— 7.40
Buza fejérmegyei	7.05— 7.40
Buza bácskai	7.10— 7.50
Rozs uj, elsőrendű	6.20— 6.25
Rozs uj, másodrendű	6.10— 6.15
Arpa takarmány	4.10— 4.40
Arpa égetni való	5.20— 6.—
Arpa sörfőrdel	6.50— 8.—
Zab	5.45— 6.—
Tengeri bányási	8.80— 8.90
Tengeri másnemű	8.70— 8.75
Káposzta-repce bányási	10.50—11.—
Köles	—
Buza márczius—április	7.19— 7.20
Buza szeptember—o tóber	7.41— 7.42
Buza május—június	—
Rozs szeptember—október	6.40— 6.42
Tengeri május—június	8.96— 8.97
Tengeri július—augusztus	8.80— 8.85
Tengeri októberre	—
Zab márczius—április	5.75— 5.76
Zab szeptember—október	5.51— 5.52
Káposzta-repce augusztus—szeptember	—

KIS LOTTO.

Prágai:

70, 53, 1, 49, 35.

Nagy-Szebeni:

52, 48, 67, 83, 8.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

NYILTTÉR.*

Szálló megnyitás

Aradon

A „Központi szálló“

az Andrassy-uton

október 3-án délben megnyilik.

Elsőrendű szálloda. Villanyvilágítás.

Fürdő. Etterem. Kávéház.

„Központi szálloda“ szövetkezet

Zemplényi, igazgató.

Dr. VUIA

Herkulesfürdőből visszatért. 1405

Lakása: Sina-utcza I. b.

A waggongyárban

néhány

1402

legujabb szerkezetű

borsajtó

jutányos áron kapható.

Első aradi gyártelep részvénytársaság.

Az első aradi gyártelep részvénytársaság

a XXVII-ik rendes évi közgyűlés

határidejét

folyó évi október hó 17-ik napjának délelőtt 10 órájára

kitűzi, miről a t. cz. részvényesek ezuttal értesítettek.

A közgyűlés színhelye a társaság Ara-Séga külvárosi telepén levő irodahelyiség.

Közgyűlési napirend:

1. Két részvényes választása a jegyzőkönyv hitelesítésére.
2. Az igazgatóság évi jelentése; — az évi mérleg felolvasása.
3. A felügyelő bizottság évi jelentése; indítvány és határozat hozatal az évi nyereség felosztása tárgyában.
4. Netáni indítványok.

Arad, 1896. évi szeptember hó 30-ik napján

1403

Az igazgatóság.

Magyar királyi államvasutak.

12687/96. sz.

Hirdetmény.

(A magyar királyi államvasutak szállítási irodája a Lipót-városban.)

A magyar kir. államvasutak igazgatósága a Lipót városban (V. Arany János utca 19. sz. a.) szállítási irodát rendezett be, ahol gyors- és

teherdarabú szállítványok az összes állomásokra felelősen. Ez iroda előleges értesítés ellenében jutányos szabványárak mellett gondoskodik a küldemények háztól való elszállításáról is és közvetíti úgy a helybeli mint az átmenő vámköteles küldemények elvámolását.

Budapest, 1896. szeptember 20-án.

Az igazgatóság.

Ujjonnan berendezett áruház!

Van szerencsém a nagyérdemű vevőim szives tudomására adni, hogy **Aradon, Andrassy-tér 15. sz. alatt, a Nádor szállodával szemben a**

„JOKEY“-hoz czimzett férfi-divat, norinbergi, diszmn- és gyermekjáték áruházat

úgy mint minden idényre, úgy most is az őszi idényre a legjobb s a legújabb áruval felszereltem, bátor vagyok még említeni, hogy a legelső bel és külföldi gyárosaimal való összeköttetésem folytán azon kellemes helyzetbe jutattam, hogy a legjobb és a legújabb minőségű czikkeiben **dusan felszerelt raktárt tarthatok, u. m.**

Férfi kalap,
Czilinderek,
Klakkok,
Czipők,
Ingek,
Gallérok,

Nyakkendők,
Setabotok,
Esőernyők,
Zsebkendők,
Kesztyűk,
Lábtűk,

Szivartárczák,
Pénztárczák,
Szivarkatárczák,
Oldal pénztárczák,
Utazó bőröndök,
Utazó plüschtakarók,

Gummi esőköpenyek,
A legjobb és legfinomabb angol és francia illatszerek,
Szappanok,
Fésűk és fogkefék.

Nagy választékban mindenféle vivó eszközök és gyermekkoosik

Becses pártfogásáért esdve vagyok kiváló tisztelettel

KOCIZKY M.

a Jokeyhoz Aradon, Andrassy-tér 15. sz. a. Nádor-szállodával szemben.

1268

4031/1896. tkvi sz.

1404

Arverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. törvényszék mint telekkönyvjelölt hatóság közhírré teszi, hogy Szele József végrehajtónak Göböl Józsefné és kiskoru Göböl József végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében a m. kir. kincstár által beadott utóajánlat folytán az 1896. évi június 11-én megtartott árverés hatályon kívül helyeztetik s a nagykamarási 110 tjkvben A. + 1. sor 295. 296. hrsz. a. foglalt beltelkes házra 577 forintban megállapított kikiáltási ár és feltételek mellett elrendelt, árverés megtartására újabb határnapul 1896. évi október hó 21-ik napján d. e. 9 órakor N.-Kamarás községében tűzetik ki s annak fogantatásával. Ortutay Antal bizatik meg.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881. LX. törvényczikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni; avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Aradon, az aradi kir. törvényszék mint tkvi hatóságnál 1896. július hó 1-én.

Wincze,

kir. tsvzéki bír.

Magyar királyi államvasutak.

A téli menetrend

életbeléptetése a magy. kir. államvasutak vonalain.

A magy. kir. államvasutak a budapest—predeál, a budapest—arad—tövisi, a budapest—arad—tövis—predeál vonalain folyó évi október hó 1-én a téli menetrend lép életbe, mely a jelenlegitől a következő lényegesebb eltéréseket és változásokat tartalmazza:

A budapest-predeál vonalon a Budapest k. p. udvarról d. u. 1 óra 55 perczkor induló, illetve Budapestre d. u. 1 óra 10 perczkor érkező gyorsvonat a tövis-predeál vonalon megszüntetetik; e vonalok tehát csak Budapest és Tövis között Aradon át maradnak forgalomban.

Megszüntetetik továbbá Brassó és Predeál között a csütörtökön, vásár-és ünnepnapokon, valamint a görög keleti ünnepnapokon közlekedő személyvonatok is.

A budapest-arad-tövisi vonalon az Aradról jelenleg éjjel 3 órakor Szolnokra induló és onnan d. e. 8 óra 17 perczkor Aradra visszaérkező személyvonatoknak egyidejű megszüntetése mellett, a jelenleg Aradról reggel 5 óra 10 perczkor induló és Csabára reggel 6 óra 40 perczkor érkező személyvonat fargalma Szolnokra terjesztetik ki, a hova e vonat d. e. 9 óra 30 perczkor fog érkezni; az ellenirányban pedig egy gyorsvonat rendeztetik be személyszállításra, mely vonat Szolnokról éjjel 3 óra 10 perczkor indul és Aradra d. e. 9 óra 10 perczkor érkezik.

Az aradról este 7 óra 25 perczkor induló és Radna Lippára éjjel 9 óra 14 perczkor érkező tehervonat; továbbá az ünnep és vasárnapokon Aradról reggel 6 óra 55 perczkor Radna Lippára, valamint az onnan est 8 óra 3 perczkor Aradra induló vegyesvonat megszüntetetik. Ez utóbbi két vonat megszüntetése folytán, az Aradról reggel 6 óra 30 perczkor Tövis felé induló és az Aradra este 8 óra 55 perczkor Tövis felől érkező személyvonatoknál a szomszédos menetjegyeknek mindenkor használata engedélyeztetik.

A budapest—arad—tövis—predeál vonalon a Budapest k. p. udvarról szeptember 30-án d. u. 1 óra 55 perczkor induló gyors vonat már csak Tövisig fog közlekedni, s a predeál-arad-budapesti irányban közlekedő gyors vonat, a szeptember 30-iki és október 1-seje közötti éjjelen Predeál és Tövis között már nem fog forgalomba helyeztetni, hanem október hó 1-én reggel csak Tövisről fog indítani.

Az új menetrendre vonatkozó részletes adatok úgy a már kifüggesztett menetrend hirdetményből, valamint a személy pénztárak, menetjegyirodák és egyéb elárúsító helyeken 15 krajczárért kaphatók menetrend könyvecskéből vehetők ki.

Az igazgatóság.